

Dankwoord Thermenmuseum bij de toekenning van de Oikos Publieksprijs 2022 Hans Thuis, directeur & Karen Jeneson, conservator

Hans:

Groot was onze verrassing én onze vreugde toen wij begin dit jaar van OIKOS-directeur Gerry Wakker te horen kregen dat het Thermenmuseum de OIKOS-publieksprijs 2022 zou krijgen. Een echte kroon op de grote inzet van alle medewerkers in met name de afgelopen 7 jaar. We zijn echt vereerd dat wij het eerste museum zijn dat de prijs ontvangt.

Het Thermenmuseum houdt zich al sinds de opening van haar deuren in 1977 bezig met de presentatie van het antieke erfgoed in Heerlen en Zuid-Limburg. Centraal in deze presentatie staat natuurlijk het topstuk van onze collectie, het zeer goed bewaard gebleven – met name voor Nederlandse begrippen – Romeinse publieke badhuis. Het is een van de weinige plekken in Nederland waar de bezoeker zich echt nog in de voetsporen van de Romeinen kan wanen.

Karen Jeneson, al jaren de conservator van het Thermenmuseum, was en is de kartrekker en zeker ook de bewaker van ons Romeins Erfgoed. Het is vooral ook aan haar tomeloze inzet te danken dat wij nu hier staan. Zij stond aan de bron van het wetenschappelijk onderzoek en de restauratie van ons badhuis. Graag geef ik haar nu het woord.

Karen:

In het begin van deze eeuw doken in de Heerlense politiek geruchten op dat het museum zou worden gesloten. De bezoekersaantallen vertoonden al jaren een neergaande trend. En de meeste inwoners van Heerlen hadden geen idee dat die stoffige hoop stenen nationaal erfgoed was waar de stad trots op kon zijn.

In 2015 hebben we het tij kunnen keren. De lokale politiek kon worden overtuigd van de uniciteit van de site én van de collectie van het museum. De vaste presentatie vertelde het verhaal van het Romeinse villalandschap van Zuid-Limburg, ook weer een uniek fenomeen in NL. De stad investeerde samen met de provincie in een hoognodige ingrijpende restauratie van het badhuis. Deze kans werd benut om nieuw wetenschappelijk onderzoek naar het badhuis en haar directe omgeving uit te voeren, een project dat met 26 wetenschappers uit NL, B, Dld en Fr is uitgevoerd tussen 2016 en 2019 en waarvan de resultaten in 2020 zijn gepubliceerd onder de vlag van de RCE.

Bij alle activiteiten hebben we het publiek in brede betrokken. Zo hebben vrijwilligers geholpen bij het wassen van vondsten die bij de nieuwe opgravingen in het badhuis naar boven kwamen, hebben gymnasiasten en collega's van de gemeente geholpen de meer dan 1000 *bessales* van het *hypocaustum* in drie ruimtes te verplaatsen voor de restauratie, en zijn alle onderzoekers aan het woord gekomen in laagdrempelige tentoonstellingen over hun onderzoek.

Dit alles heeft het draagvlak voor het badhuis, voor het Romeinse verleden van Heerlen en daardoor voor het museum enorm vergroot. Zozeer zelfs dat de politiek opdracht gaf voor een compleet nieuw museumgebouw. Dit nieuwe gebouw, dat hopelijk in 2026 haar deuren zal openen, biedt het badhuis en de collectie Romeins Heerlen het veilige onderkomen dat nodig is om dit bijzondere erfgoed voor de toekomstige generaties te bewaren. Maar daarnaast zal dit nieuwe gebouw ons nog veel beter in staat stellen het verhaal van het badhuis, van Romeins Heerlen, van het Romeinse villalandschap van Zuid-Limburg en van de Romeinse Euregio te vertellen.

Dat verhalen vertellen doen we in het museum sinds 2017 met personages. Mensen van vlees en bloed die echt in Coriovallum hebben gewoond, ons overgeleverd door inscripties. Daarnaast gebruiken we steeds meer verschillende moderne media om de bezoekers het verhaal over te brengen. Over het badhuis bijvoorbeeld krijg je nu informatie over de werking van het gebouw door middel van projecties, in combinatie met een audiotour. Bij het gebouw kun je nu veel dichterbij komen dankzij een nieuw looppad en daar vertelt Amaka, een van onze personages, je over de verschillende ruimtes in het badhuis.

Wij merken dat het publiek deze mix aan nieuwe middelen zeer waardeert. Toch is het voor ons ook nog steeds zoeken naar de goede vorm. Sommige bezoekers vinden de audiotour teveel gericht op kinderen. Andere bezoekers kijken liever geen film maar willen 'ouderwetse' informatieborden. In een wereld waar je als mens 'sufgecommuniceerd' wordt, is het zoeken naar de juiste mate, vorm en boodschap.

Wij merken als museum dat de Romeinse tijd van NL in het onderwijs steeds minder aan bod komt. Dat betekent dat je een grote kennisachterstand moet zien weg te werken bij de gemiddelde bezoeker. Door het scholen makkelijk te maken de leerlingen kennis te laten maken met de Romeinse tijd, door uitgekende educatieve pakketten te maken waarmee docenten zelfs in de klas aan de slag kunnen, kunnen we die lacune weer dichten.

Als Thermenmuseum zijn we nog maar net begonnen met onze transformatie. Dat wij toch nu al de OIKOS-publieksprijs krijgen, geeft ons de bevestiging dat we op de goede weg zijn. Het motiveert ons enorm om voor het nieuwe museum nog meer manieren te zoeken waarmee we het Romeinse verleden van Heerlen, van Zuid-Limburg en van de Euregio aan het brede publiek kunnen presenteren. Zodat we de interesse voor de oudheid levend kunnen houden.

We zullen de prijs gebruiken voor het realiseren van een 'expert-audiotour' over het badhuis, die zowel in het huidige gebouw én in het nieuwe museum te beluisteren zal zijn. Uiteraard hopen we dat alle aanwezigen hier deze tour de komende jaren komen beluisteren.

Heel hartelijk dank.